

цифровізація закладу загальної середньої освіти можлива лише за умови системного підходу, що включає фахове навчання педагогічного колективу, дотримання норм цифрової етики та забезпечення кібербезпеки даних.

Список використаних джерел

1. Моцик Р., Коломієць Н., Ящук О. Використання хмарних сервісів у створенні ефективного цифрового освітнього середовища. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2025. № 38. С. 157–170. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2025-38-157-170>
2. Пасічник О.М. Інструменти Google Workspace у змішаному навчанні: досвід, проблеми, перспективи. *Вісник Київського університету імені Бориса Грінченка. Серія: Педагогіка*. 2023. № 1 (45). С. 98–106.
3. Шишкіна М.П. Хмароорієнтоване освітнє середовище навчального закладу: сучасний стан і перспективи розвитку досліджень. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Т. 37. № 5. С. 66–80.
4. Яремко С.І., Новицький Р.В. Розробка критеріїв захищеності інформаційних ресурсів в системах управління навчанням. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. № 1 (338). С. 252–258.
5. The NIST Definition of Cloud Computing. Recommendations of the National Institute of Standards and Technology (n.d.). Available from: <http://csrc.nist.gov/publications/nistpubs/800-145/SP800-145.pdf>

*Юлія Сорочан, Маша Скупа,
здобувачки ступеня вищої освіти «бакалавр» ФФВіС,
Науковий керівник – доц. Давидюк М.О.*

КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ПОДОЛАННЯ ВЕСТИБУЛЯРНИХ ПОРУШЕНЬ ТА РОЗВИТКУ РІВНОВАГИ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальність дослідження. Потужні трансформації в освітніх системах різних країн, що відбуваються нині в глобальному масштабі, змінюють фокус

уваги дослідників педагогічного процесу: натепер особливої актуальності набуває проблема забезпечення рівного доступу до освіти усіх дітей, незалежно від особливостей їхнього розвитку. Поширення інклюзивних практик в усіх освітніх ланках спонукає педагогів до пошуку нових методів і підходів до роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби. Більшість таких методик і технологій приходять в інклюзивну освіту зі сфери корекційної педагогіки, провідним завданням якої було і залишається натепер подолання (або компенсація) психофізичних чи поведінкових порушень у дітей засобами корекційно-розвивальної роботи.

За спостереженнями вчительства, зокрема педагогів початкової ланки освіти, натепер особливу увагу варто фокусувати на сенсомоторному розвитку дітей з особливими освітніми потребами. Сенсомоторний розвиток – це процес поєднання чуттєвого сприйняття (зір, слух, дотик) із руховою активністю, що дозволяє дитині пізнавати світ та взаємодіяти з ним. Він формує фундамент інтелектуального розвитку, розвиває дрібну моторику та координацію. Перешкоджають нормальному сенсомоторному розвитку порушення функцій вестибулярної системи, що своєю чергою призводить до труднощів у формуванні рівноваги, координації рухів та просторової орієнтації, негативно впливає на рухову активність, навчальну діяльність і загальну адаптацію дитини до соціального середовища. Своєчасна корекція названих порушень можлива за умови впровадження таких підходів, що поєднують можливості корекційної педагогіки та фізичної терапії.

Мета статті – узагальнити й систематизувати практичні підходи до організації корекційної роботи, спрямованої на подолання вестибулярних порушень і розвиток рівноваги у дітей з особливими освітніми потребами. Матеріали нашого дослідження побудовані на теоретичному аналізі науково-методичних джерел, практики корекційно-розвивальної роботи з дітьми молодшого шкільного віку (6–10 років) з особливими освітніми потребами, серед яких основну групу складають діти з ДЦП, легкими формами інтелектуальних порушень, синдромом дефіциту уваги з гіперактивністю

(СДУГ), порушеннями координації та діти з розладами аутистичного спектра [2; 3]. Вибір цієї вікової категорії обґрунтований активним формуванням базових рухових навичок, становленням постурального контролю та координації рухів, а також інтенсивним розвитком сенсомоторної інтеграції, що робить цей період найбільш ефективним для корекційного втручання [4].

Життєдіяльність дітей з означеними проблемами розвитку характеризується наявністю комплексних вестибулярних порушень, що виявляються у:

- 1) нестійкості статичної та динамічної рівноваги, труднощах у ходьбі, підйомах і спусках сходами;
- 2) дискоординації довільних рухів, незлагодженості роботи кінцівок;
- 3) порушенні моторного планування (праксису), ускладненнях у послідовному виконанні рухових дій;
- 4) нестабільності м'язового тону (гіпотонія, гіпертонія, спастичність), що ускладнює утримання тіла у правильній позі;
- 5) порушенні сенсомоторної інтеграції — неправильне поєднання сигналів зорового, пропріоцептивного та вестибулярного аналізаторів;
- 6) проблемах із просторовою орієнтацією, недостатньому відчутті вертикалі та горизонталі;
- 7) гетерогенній реактивності — гіпореактивність або гіперреактивність до рухової стимуляції;
- 8) труднощах із тонкою моторикою та координацією око-рука або око-нога;
- 9) нестабільних психоемоційних станах: страхах рухової активності або, навпаки, потребою у постійній стимуляції через гойдання, обертання та активні рухи.

Наше дослідження зосереджене на дітях, здатних виконувати рухові завдання під контролем спеціаліста. До уваги беруться також обмеження та протипокази: заняття не проводяться при гострих соматичних захворюваннях, серйозних неврологічних станах, гострих травмах опорно-рухового апарату та тяжких формах ДЦП, де рухова активність обмежена або потребує інтенсивної медико-реабілітаційної підтримки. Корекційна робота здійснюється у спеціалізованих навчально-корекційних закладах, інклюзивних класах та фізіотерапевтичних кабінетах, обладнаних безпечним середовищем для рухових вправ: м'які покриття, балансувальні дошки, поручні, гімнастичні

мати. Заняття проводяться під наглядом корекційного педагога та фізичного терапевта, за потреби — із залученням асистента.

Враховуючи складність і системний характер вестибулярних порушень у дітей з ООП, їх корекційна робота здійснюється на основі науково обґрунтованих принципів корекційної педагогіки, адаптованих форм та спеціалізованих методів, що дозволяють максимально ефективно впливати на сенсомоторну інтеграцію, розвиток рівноваги та координації рухів.

Ми враховуємо такі принципи педагогічної корекції, як індивідуалізація (кожне заняття враховує рівень розвитку, тип порушення і сенсорну чутливість дитини); *системність та регулярність* (корекційні заняття проводяться регулярно, з поступовим ускладненням завдань); *безпека* (використання адаптованого середовища, наявність педагогів та асистентів); *ігровий та дидактичний підходи* (завдання подаються у формі гри, що мотивує дитину та стимулює активність вестибулярної системи); *комплексність впливу* (поєднання педагогічних і фізіотерапевтичних методів для розвитку рівноваги, координації та сенсомоторної інтеграції) [1].

Корекційна робота з подолання вестибулярних порушень здійснюється у формах: *індивідуальних занять; міні-групових занять; ігрових занять* (рухливі ігри на баланс, орієнтацію у просторі, координацію рук і ніг); *дидактичних вправ* (завдання на просторову орієнтацію, розвиток сенсорної інтеграції, вправи з предметами (м'ячі, обручи, балансувальні дошки)).

Корекційна робота з дітьми, які мають вестибулярні порушення, найбільш ефективна при інтегрованому підході, що поєднує педагогічну корекцію та фізичну терапію. З одного боку, педагогічна робота забезпечує мотивацію, розвиток когнітивних та соціальних навичок, ігрову активність та емоційний комфорт. З іншого – фізична терапія спрямована на сенсомоторну стимуляцію, зміцнення м'язового тону, розвиток координації, постурального контролю та адаптації вестибулярної системи до навантажень.

Практичний блок розробленої нами програми корекції вестибулярних порушень та розвитку рівноваги призначений для дітей молодшого шкільного

віку (6–10 років) з особливими освітніми потребами: ДЦП, порушення координації, синдром дефіциту уваги з гіперактивністю, аутизм та легкі інтелектуальні порушення. Заняття проводяться під наглядом корекційного педагога та фізичного терапевта, за потреби – з асистентом. Усі вправи адаптуються залежно від рівня порушення та фізичних можливостей дитини. Основу програми становлять такі вправи:

1. *Ходьба по балансувальній платформі* (покращення статичної та динамічної рівноваги; зміцнення м'язів тулуба та ніг; підвищення впевненості у вертикальному положенні).

2. *Балансування на одній нозі* (розвиток статичної рівноваги, зміцнення м'язів тулуба та нижніх кінцівок, покращення координації та стабільності під час ходьби).

3. *Гойдання на фітболі* (великий м'яч для фізіотерапії) (зміцнення м'язів тулуба та ніг, розвиток координації та стабільності, стимуляція вестибулярного аналізатора).

4. *Обертання в сидячому положенні на обертовому стільці* (розвиток орієнтації у просторі, покращення адаптаційних реакцій на обертання, зміцнення м'язів тулуба).

5. *Перенесення предметів по маршруту* (розвиток координації, сенсомоторної інтеграції, концентрації уваги, планування рухів).

Систематичне виконання вправ, які поєднують корекційну педагогіку та фізичну терапію, дозволяє досягнути покращення статичної та динамічної рівноваги (діти з порушеннями вестибулярного апарату (ДЦП, спастичність, гіпотонія) демонструють більш стійку позицію тулуба та контроль центру ваги під час руху), покращити координацію рухів та сенсомоторну інтеграцію (завдяки стимуляції пропріоцепторів і вестибулярного аналізатора); зміцнити м'язи тулуба та кінцівок, покращити адаптивні реакції при зміні положення тіла; загалом підвищити впевненість та самостійність дитини у виконанні повсякденних рухових завдань, стимулювати розвиток когнітивних та

пізнавальних функцій (увага, планування рухів, концентрація, спостережливність) дитини з особливими освітніми потребами.

Сутність фізіотерапевтичного втручання полягає у систематичному навантаженні на вестибулярний аналізатор через рухи різної амплітуди, темпу та напрямку, що дозволяє покращити рівновагу, просторову орієнтацію та інтеграцію сенсорних сигналів. У поєднанні з педагогічними методами, такими як ігрові завдання, дидактичні вправи, моделювання життєвих ситуацій та індивідуальна підтримка, це забезпечує комплексний розвиток дитини: від фізичного контролю до когнітивної адаптації в просторі.

Висновки. Поєднання корекційної педагогіки та фізичної терапії є ефективним підходом у роботі з дітьми, які мають вестибулярні порушення, зокрема у дітей з ДЦП, спастичністю, гіпотонією, порушеннями координації та дисбалансом. Систематичне використання спеціально підібраних вправ (балансування на платформах, фітболі, обертання, перенесення предметів) забезпечує розвиток рівноваги, координації та сенсомоторної інтеграції. Адаптація вправ під індивідуальні особливості дитини дозволяє максимізувати ефект корекційного впливу.

Список використаних джерел:

1. Таган Л. Кінезіологічні вправи в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 2023. № 2(31). С. 103–108.
2. Deeva Y., Naumenko O., Tarasenko M. Сучасні методи дослідження вестибулярної функції у дітей. *Актуальні проблеми сучасної медицини*, 2022. №10. URL.: <https://doi.org/10.26565/2617-409X-2022-10-07>
3. Dumas M. Postural Control Deficits in Autism Spectrum Disorder: The Role of Sensory Integration. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 2016. № 46 (3). P. 853–861. URL: <https://pureadmin>.

qub.ac.uk/ws/portalfiles/portal/17052054/MD_ autism_revision_final.pdf.

4. Karakoc K., Mujdeci B. Evaluation of balance in children with sensorineural hearing loss according to age. *Am J Otolaryngol*, 2021. № 42(1). P. 102830. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.amjoto.2020.102830>

*Марія Стребкова,
здобувачка ступеня вищої освіти «бакалавр» ФПППО,
Науковий керівник – ст . викл. Московчук О.С.*

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я

Сучасна стратегія державної політики у сфері соціального захисту дітей з особливими потребами в Україні, як і в усьому цивілізованому світі, передбачає забезпечення можливостей в реалізації не тільки економічних прав, а й активного використання особистісного потенціалу, можливості інтеграції в соціум. Актуалізація принципів інклюзії та забезпечення рівного доступу до якісної освіти зумовлюють нагальну потребу в комплексному дослідженні механізмів соціальної адаптації. Пріоритетною метою цього процесу є системне підвищення якості життя дитини, а також забезпечення дієвого правового захисту та представництва її інтересів у всіх сферах суспільного буття [13, с. 26].

Дослідження процесу соціальної адаптації дітей з особливими потребами в у сфері здоров'я надзвичайно важливе, адже дає можливість виявити особливості адаптації до соціальних умов та інтеграції таких осіб в суспільство. Головна проблема дитини особливими потребами полягає в порушенні її зв'язку зі світом, в обмеженій мобільності, бідності контактів з однолітками і дорослими, недоступності низки культурних цінностей, а іноді й елементарної освіти [3, с. 45].